

Rapport över efterundersökning med metalldetektor av plats för lösfynd

Raä 56:1, 138, Hultungs 1:6, Bunge socken, Gotland

Ett plundrat kulturarv

Lst. Dnr: 431-5845-08

Rapport ArkeoDok 2011:60

Dan Carlsson

ArkeoDok

Omslagsbild: Ryggknappspanne. Foto: D. Carlsson

Titel: Rapport över efterundersökning med metalldetektor av plats för lösfynd

Typ av undersökning: Arkeologisk förundersökning

RAÄ-nr: 56:1, 138

Undersökande institution: ArkeoDok

Socken: Bunge

Län: Gotland

Författare: Dan Carlsson

Sammanfattning:

Undersökningen utgör en del i projektet "Ett plundrat kulturarv" vid Länsstyrelsen i Gotlands län.

Vid undersökningen påträffades ett 40-tal föremål. Föremålen indikerar en boplats inom det undersökta området.

Innehåll

Bakgrund	7
Metallkartering 2008	7
Resultat	7
Tolkning	8
Fyndlista	9
Tekniska och administrativa uppgifter	11

Bakgrund

Fornlämning raä 56:1, Bunge socken utgörs av ödegården Nederhultungs (eller Lilla Hultungs, Gammelhultungs). Gården finns omnämnd i ödegårdslistan från 1580-talet. I det äldre kartmaterialet kan man även spåra till ett ungefär var gården legat. Den är sedan länge ödelagd när kartan över Hultungs upprättas 1694. Vennersten gjorde en uppmätning av byggnadsrester som han kunde se i området i början av 1900-talet (se ArkeoDok rapport 2008:15).

Det är något anmärkningsvärt att delar av husen ännu kunde ses och frågan är vilka lämningar han egentligen har sett. Det finns inga anteckningar i någon karta över området, från slutet av 1600-talet fram till våra dagar. Man kan förmoda att området fungerat som äng och betesmark, vilket gjort att lämningarna ännu fanns kvar i början av 1900-talet när det kom att odlas upp. Här kan erinras om andra gårdar från medeltid med tydliga spår sedan husen övergavs, såsom exempelvis i Fjäle i Ala. Skillnaden här är att bebyggelsen i Fjäle har legat på en klint med mycket tunna jordlager som gjort att stolphål ännu i våra dagar syns i marken.

Som en utgångspunkt för metallkarteringen fanns en fosfatkarta över en del av området utförd av läns museet på Gotland. Tyvärr kom karteringen enbart att beröra den östligaste delen av boplatsen. Det hade varit önskvärt att karteringen hade utvidgats längre mot väster och därmed täckt in hela boplatsoområdet.

I terrängen kan man tydligt se att bebyggelsen har legat på en svag höjd, med en tydlig sluttning mot öster ner mot ån (kanalen). Bebyggelsen har sannolikt haft en utsträckning i nordsydlig riktning längs den svaga höjden.

Metallkartering 2008

Unersökningen kom enbart att beröra området söder om den brukningsväg som går genom området i östvästlig riktning, då denna del av åkern var nyplöjd och sådd. Norr om vägen var vall med tämligen högt gräs. Metallkarteringen genomfördes över den centrala delen av boplatsoområdet med syftet att finna spår av bebyggelsen och även att med hjälp av metallinnehållet försöka att avgränsa boplatsoområdet och att få en datering av boplatsen.

Det bör noteras att karteringen vid detta tillfälle enbart avsåg metaller annat än järn, med syftet att få ett grepp om utbredning och datering. Vi kunde ändå konstatera att det förekom rikligt med järn i marken.

Detekterare: Dan Carlsson

Detektor: Minelab Explorer II

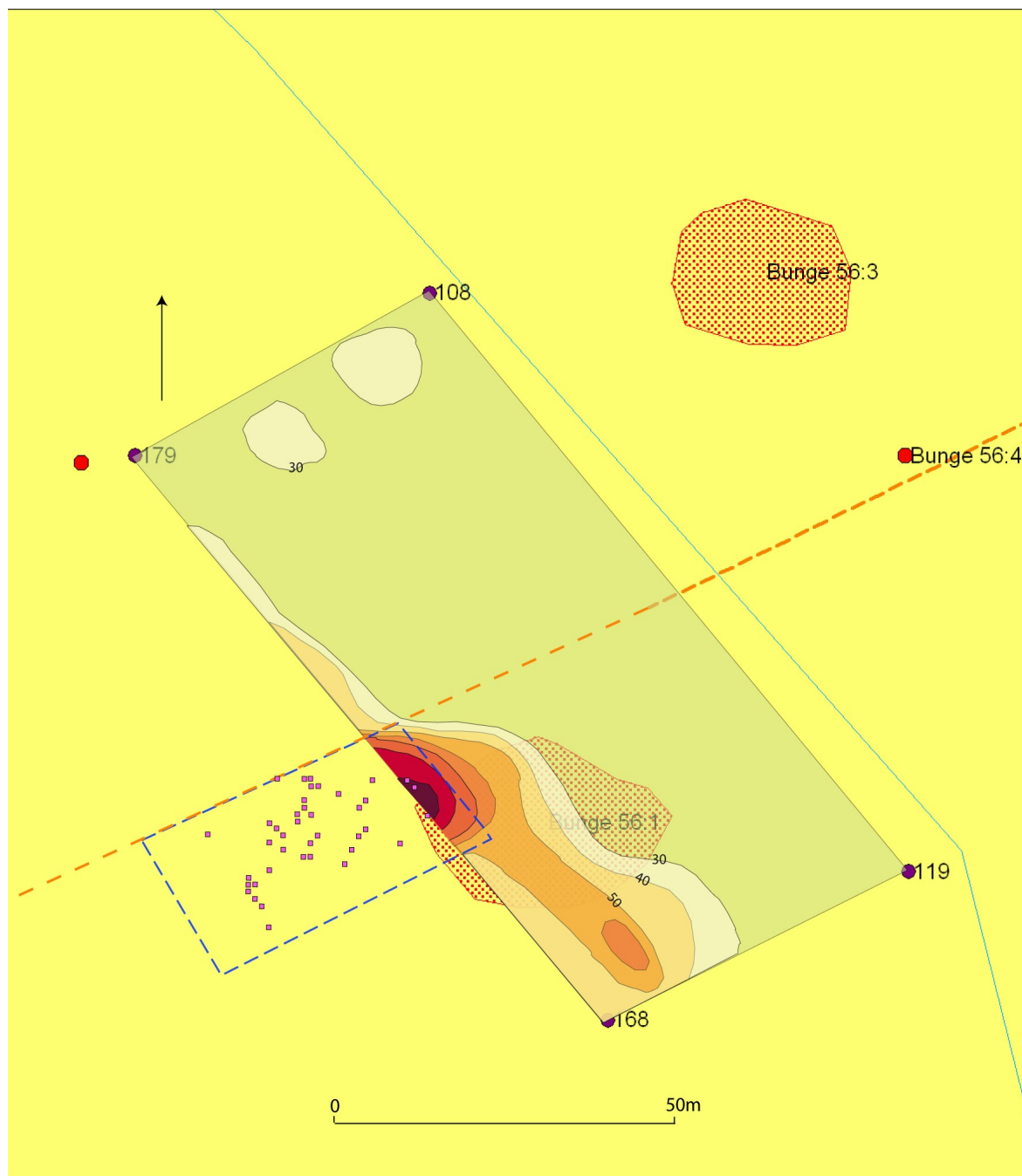
Resultat

Totalt registrerades 41 föremål (se fyndlistan). Det var anmärkningsvärt mycket av bronssmältor av skilda former som klart indikerade någon form av metallhantverk på platsen. Tre mynt påträffades, vilka samtliga var gotländska Gotar från 1300-talet (1340-1420).

Utöver dessa daterbara föremål påträffades endast två föremål som kan dateras närmare; en sländtrissa i bly från vikingatid-tidig medeltid och en del av ett ryggknappsspänne från sen vendeltid.

Tolkning

Som regel hyser en boplats övervägande mest material från den yngsta perioden av dess varaktighet, vilket är naturligt med tanke på tidens erosion av äldre föremål. Vi vet att gården var öde på 1500-talet. Föremålen från vendeltid och vikingatid antyder att gården möjligen har ett ursprung i den yngre järnåldern. Det bör dock noteras att ryggknappsspännet, liksom sländtrissan, lika väl kan komma från bortplöjda gravar. Deras placering centralt i boplatsen ger dock en möjlig antydning att de hör till boplatsen. För en säkrare datering av det hela krävs mer utförliga undersökningar, både med metallkartering och regelrätta utgrävningar.

Det karterade området är utmärkt med en streckad blå linje. Det framgår tydligt att fosfatkarteringen enbart berört den östligaste delen av boplatsen. Det framgår också att bebyggelsen troligen har legat in nordsydlig riktning längs den svaga höjd som löper parallellt med kanalen till höger (ån). Raä 456:3 utgörs av en mörk fläck med skörbränd sten, sot och kol. Raä 56:4 är platsen för en svärdslipningssten, numera borttagen. Man kan med andra ord notera att raä 56:1 (boplats) är något felutmärkt och ligger framför allt längre mot väster.

Fyndlista RAÄ Bunge 56:1. Hultungs 1:6, Bunge socken, Gotland

Fynd nr	LH27	Vikt	Längd	Bredd	Tjocklek	Öst	Norr
LH1	Bronsplåt, tunn	1	50	35	1	737968	6417714
LH2	Bronsplåt, tunn, med flera nithål. Oregelbunden	14	66	50	1	737970	6417714
LH3	Smälta, brons. Tung och kompakt	40	20			737974	6417708
LH4	Beslag, med niten nit. Brons. Rektangulärt, tunnt	2	13	6	1	737974	6417707
LH5	Mynt, Gote, 1340-1420	1	16	16	1	737974	6417706
LH6	Ten, bly, kvadratisk tvärsnitt	15	53	8	4	737975	6417707
LH7	Beslag, brons. Litet, böjt	1	10			737975	6417705
LH8	Mynt, Gote, 1340-1420	1	17	17	1	737976	6417704
LH9	Mynt, Gote, 1340-1420	1	17	17	1	737977	6417701
LH10	Smälta, bly	8	21	20	6	737977	6417709
LH11	Bronsklipp, ihoprullat	6	21	15	1	737977	6417713
LH12	Smälta, brons, oregelbunden	6	15	10		737978	6417715
LH13	Spik/nit, skallen. Brons. Tjock med bred hatt	6	14	14	5	737979	6417714
LH14	Smälta, brons, oregelbunden	13	33	21		737979	6417712
LH15	Ornerat "skaft" med nithål. Brons(?)	18	54	12	3	737982	6417711
LH16	Smälta, brons, oregelbunden	32	34	24		737983	6417711
LH17	Smälta, brons, oregelbunden	17	30	14		737983	6417713
LH18	Smälta, brons, oregelbunden	11	25	14		737984	6417714
LH19	Bronsplåt, tunn	2	36	13	1	737981	6417716
LH20	Smälta, brons. Tung och kompakt. Oregelbunden	29	35	21		737981	6417717
LH21	Smälta, brons. Tung och kompakt. Oregelbunden	55	58	22		737978	6417722

Fynd nr	LH27	Vikt	Längd	Bredd	Tjocklek	Öst	Norr
LH22	Bronsplåt, ihopvikt	3	22	7	1	737983	6417717
LH23	Smälta, brons, oregelbunden	7	22	13		737982	6417718
LH24	Bronsplåt, tunn	2	20	20	1	737982	6417719
LH25	Liten ring av brons	1	9	8	1	737983	6417721
LH26	Bronsplåt, tunn. Organiskt material insidan	8	60	35	1	737982	6417722
LH27	Ryggknappsspänne, brons. Del av foten med nålfäste. Vendeltid	15	40	22		737983	6417722
LH28	Smälta, brons, oregelbunden	11	54	14		737984	6417721
LH29	Smälta. Brons?	2	12	10		737987	6417720
LH30	Smälta, brons, trådformad oregelbunden	18	82	9		737990	6417718
LH31	Smälta, brons. Tung och kompakt. Stor och oregelbunden	53	78	45		737991	6417719
LH32	Sländtrissa, bly. Vikingatid-medeltid	45	30	30		737991	6417719
LH33	Sölja, brons, välformad. Medeltid	4	24	15	3	737992	6417722
LH34	Bronsband	3	44	7	1	737997	6417722
LH35	Smälta, brons, oregelbunden	5	28	10		737998	6417721
LH36	Smälta, brons. Tung och kompakt. Oregelbunden	52	38	25		738000	6417717
LH37	Spik, brons, välformad	2	38	7	2	737996	6417713
LH38	Smälta, brons. Tung och kompakt. Oregelbunden	38	40	38		737991	6417715
LH39	Bronsplåt md två nithål, böjd	2	25	12	2	737990	6417714
LH40	Smälta, brons. Tung och kompakt	14	23	18		737989	6417712
LH41	Smälta, brons. Tung och kompakt. Oregelbunden	10	25	20		737988	6417710

Tekniska och administrativa uppgifter

ArkeoDoks projektnr 2011:60
Länsstyrelsens diarienummer: 431-1721- 09
Uppdragsgivare: Länsstyrelsen i Gotlands län
Typ av undersökning: Arkeologisk Förundersökning

Län: Gotland
Landskap: Gotland
Kommun: Gotland
Socken: Bunge
Fastighet: Hultungs 1:6

Koordinatsystem: SweRef 99
Höjdsystem: SweRef 99

Projektledare: Dan Carlsson
Fältarkeologer: Dan Carlsson

Rapportansvarig: Dan Carlsson
Kartor & Layout: Dan Carlsson
Kvalitetssäkring: Dan Carlsson